

כשמתפלל על חולה האם אפשר להזכיר שם אביו כשהיה צדיק או מת על קידוש השם

קשה לומר הנהגה ברורה בזה כי אין כאן לא איסור ולא היתר, ומצאתי כמה אופנים שכן מזכירים את שם האב ולא שם האם, כגון כשהאם משומדת והאב חזר בתשובה יש שדנו להזכיר שם האב (עי' בספר מצות ביקור חולים סי' מג מה שדן על יסוד דברי החת"ס ר"פ תולדות אם כי שם לא נזכר שם האב אלא להתפלל בפני החולה בלא להזכיר השם כלל), וכן אחר ברית מילה מזכירים שם האב ומצאתי

כתוב בשם הגר"י זילברשטיין טעם בזה כיון שהאב קיים עכשיו מצוה שהכניס בנו לברית מילה, וכן דנו הפוסקים על עוד דברים שמזכירים שם האב כגון מי שבירך אחר קריאת התורה וכן בהזכרת נשמות, ועי' בשו"ת בצל חכמה ובעוד ספרים, [ולענ"ד יתכן מאוד החילוק בזה הוא פשוט שיש תפילות קדומות שנתקנו בזמנים ובמקומות שלא הקפידו על מנהג זה להזכיר התפילה דוקא בשם האב ואחר שכבר נקבע כך לא שינו מזה], וכן נזכר בפוסקים כשאין יודעים שם האב שיזכירו בשם האב (עי' בארחות רבינו דלהלן).

ולגוף הענין באופן שידוע שהאב היה צדיק מופלג או מת על קידוש השם אם יותר טוב להזכיר שם האב משם האב, כמדומה שלא נהגו שינוי בזה שלא להבדיל בין אלו לאלו (ע"ע מו"ק כח), וגם שהנסתרות לה' אלהינו, ופעמים שהתחתונים למעלה ועליונים למטה, ואין אנו יודעים בד"כ מהי דרגת חשיבותו של כל אדם בב"ד של מעלה, ולכן אומרים קדיש על כולם י"א חודש, וגם מאחר שהובאו בשו"ת תורה לשמה סי' שצט כמה טעמים במה שמזכירין שם האב ולא שם האב, ואי אפשר לומר שכל הטעמים אינם נוהגים באב שמת על קידוש השם, ועי' בשו"ת אפרקסתא דעניא [ח"א סי' כב סק"א] שהביא סמך לזה מהזוהר [לך לך פד ע"א] וכן הביאו סמך לזה מהזוהר שמות [יז ע"ב], ולפי דבריו באמת שאין חילוק בין אב צדיק למי שאינו צדיק דבזוהר שם מיירי בבני משה שנזכרו על שם אמם, וכן לפי המהרש"ל בשבת סו ע"ב יתכן שאין חילוק בין צדיק לאחר, עי' בשו"ת אז נדברו חי"ד סי' כד.

ולכן כמדומה שלא נהגו בד"כ לחלק בזה, ומ"מ מי שרוצה להזכיר שם האב יכול להזכיר דבלאו הכי אין הפסד גדול כ"כ להזכיר שם האב בכל גוני עי' בארחות רבינו (ח"א עמ' שלג) מה שהביא בשם הקה"י בזה, וכן הובא בכלבו [סי' קמה] המובא בד"מ [יו"ד סי' שלה] נוסח תפילה לחולה בשם האב, ואם יש ענין להזכיר דוקא שם האב במקרה שידוע שהיה בדרגא גבוהה בהרבה מן האב נראה שבחלק מהמקרים אפשר לומר שיש ענין בזה, אלא שהכל לפי הענין, כגון על מה וכיצד ידוע צדקותו

ועל מה וכיצד ידוע אי צדקותה של האשה וכיו"ב.

